LAUSUNTO

Talousvaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä 43/2022 vp eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Talousvaliokunta on pyytänyt minua kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoani hallituksen esityksestä 43/2022 vp eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta (jäljempänä ”HE”). Lausun kunnioittavasti seuraavan.

Yleisiä kommentteja DSM-direktiivistä ja sen täytäntöönpanosta

HE:llä pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/790 tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla ja direktiivien 96/9/EY ja 2001/29/EY muuttamisesta (jäljempänä ”DSM-direktiivi” tai ”direktiivi”).

Suomella on SEUT 4 artiklan 3 kohdan vilpittömän yhteistyön periaatteen valossa velvollisuus panna DSM-direktiivi täytäntöön siten, että direktiivin tavoitteet toteutuvat. Suotavaa olisi, että kansalliset lainsäätäjät päätyisivät mahdollisimman samansisältöisiin ratkaisuihin. Tekijänoikeuslainsäädännön harmonisaatio on tavoiteltava lopputulos. Samansisältöiset ratkaisut eri jäsenmaissa ovat omiaan selkiyttämään oikeustilaa ja vähentämään transaktiokustannuksia. Lähtökohtaisesti kansallisen lainsäätäjän kannattaisikin, mahdollisuuksien mukaan, pitäytyä paitsi direktiivin tavoitteiden myös sanamuodon osalta saavutetuissa kompromissiratkaisuissa. Hallituksen esitys noudattaakin varsin hyvin direktiivin sanamuotoa ja toteuttaa sen tavoitteita.

DSM-direktiivin lainsäädäntöprosessi on niin EU:ssa kuin Suomessakin ollut pitkä ja mutkikas. Direktiivin ilmentämät kompromissit ottavat nähdäkseni riittävän hyvin oikeudenhaltijoiden, palveluntarjoajien ja käyttäjien tarpeet huomioon. Ratkaisut eivät luonnollisestikaan kompromissiluonteensa johdosta ole kaikilta osin täydellisiä, mutta yleisesti ottaen pidän ratkaisuja niin EU-tasolla kuin kansallisellakin tasolla riittävän hyvinä.

Erityisen vilkasta keskustelua on herättänyt tekijänoikeuslain uusi 6 a luku, jolla pantaisiin täytäntöön direktiivin 17 artikla verkkosisällönjakopalvelujen tekijänoikeudellisesta vastuusta. Keskitynkin jäljempänä siihen.

DSM-direktiivi

DSM-direktiivin 17 artiklassa säädetään verkkosisällönjakopalveluja koskevasta ns. erityisestä vastuumekanismista (direktiivin 66 johdantokappale), joka käytännössä tarkoittaa sitä, että verkkosisällönjakopalvelujen tarjoaja (kuten esimerkiksi YouTube, TikTok, Facebook, Snapchat, jäljempänä ”palveluntarjoaja”) on tekijänoikeudellisesti vastuussa käyttäjiensä palveluun lataamasta aineistosta. Voimassa olevan oikeuden mukaan tilanne on lähtökohdiltaan päinvastainen: palveluntarjoaja ei pääsääntöisesti ole vastuussa, jollei se pelkän alustan käyttöön antamisen lisäksi myötävaikuta siihen, että yleisölle annetaan pääsy tällaisiin sisältöihin tekijänoikeuden vastaisesti (EUT, C-682/18 ja C-683/18 Youtube/Cyando, k. 102).[1]

Palveluntarjoaja voi direktiivin mukaan vapautua vastuustaan joko (a) hankkimalla oikeudenhaltijalta luvan tai (b) toimimalla siten kuin direktiivin 17 artiklan 4 alakohdassa säädetään.

Tällä erityisellä vastuumekanismilla pyritään edistämään ”lisensointimarkkinoiden kehittymistä oikeudenhaltijoiden ja verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien välillä” (johdantokappale 66). Direktiivissä todetaankin, että oikeudenhaltijoiden olisi ”saatava asianmukainen korvaus teostensa tai muun suojatun aineistonsa käytöstä” (johdantokappale 66). Ongelmana on nimenomaan ollut, että käyttäjät ovat ladanneet erilaisiin verkkopalveluihin tekijänoikeudella suojattua aineistoa, mutta palveluntarjoajien vastuu on ollut vähintäänkin epäselvä, mikä on johtanut siihen, että palveluntarjoajilla ei ole ollut selkeää syytä pyrkiä

[1] Ks. myös Upphovsrätten på den digitala inre marknaden, Ds 2021:30, https://www.regeringen.se/4a841f/contentassets/9b1689c733d541b9ad11fe1046c8e9ff/upphovsratten-pa-den-digitala-inre-marknaden-ds-2021-30.pdf, 3.11.2021, s. 140 s: ”Av domen följer att en sådan tjänsteleverantör som omfattas av de nu aktuella bestämmelserna i vissa situationer kan anses upphovsrättsligt ansvarig för innehållet redan enligt gällande rätt, bland annat om leverantören under vissa förutsättningar inte agerar i förhållande till material som gör intrång i upphovsrätt och som förekommer på tjänsten. *Direktivet introducerar nu en annan – och delvis omvänd – ordning* för de tjänsteleverantörer som omfattas av definitionen.” Kurs. tässä.

hankkimaan lupaa oikeudenhaltijoilta. Lähtökohtaisena vastuutahona tällaisessa tilanteessa on ollut aineiston verkkoon ladanneet käyttäjät.

Perusidea 17 artiklan erityisen vastuujärjestelmän taustalla on yksinkertaisesti se että, palveluntarjoajan on joko hankittava lupa tai estettävä aineiston yleisön saataville saattaminen, ellei se halua joutua vastuuseen tekijänoikeuden loukkauksesta. Säätämällä selkeästi siitä, että palveluntarjoaja on vastuussa käyttäjien palveluun lataamasta aineistosta, luodaan palveluntarjoajille kannustin hankkia lisenssejä oikeudenhaltijoilta. Näin edistetään oikeudenhaltijoiden – muusikoiden, kuvataiteilijoiden, valokuvaajien, kirjailijoiden, journalistien, näyttelijöiden yms – asemaa muutenkin hankalilla lisenssimarkkinoilla.

Jos palveluntarjoaja hankkii luvan oikeudenhaltijalta, kattaa tämä lupa myös käyttäjien tekijänoikeudellisesti relevantit teot silloin, kun he eivät toimi kaupallisin perustein tai kun heidän toimintansa ei tuota merkittäviä tuloja (direktiivin 17 artiklan 2 alakohta). Tämäkin osaltaan osoittaa, että tarkoituksena on kohdistaa vastuu nimenomaan palveluntarjoajiin.

Jos lupaa ei ole saatu, on palveluntarjoajan toimittava siten, kuin 17 artiklan 4 kohdassa säädetään, jotta se ei joutuisi vastuuseen. Palveluntarjoaja voi vapautua vastuusta, jos se osoittaa, että se on parhaansa mukaan (a) yrittänyt saada luvan, (b) toteuttanut toimia varmistaakseen, että loukkaava aineisto ei ole saatavissa ja (c) siinä tapauksessa, että aineisto kaikesta huolimatta on päätynyt yleisön saataville, poistanut aineiston palvelustaan ja tulevaisuutta ajatellen estänyt tulevat lataukset palveluun.

Direktiivin 17 artiklan 4 kohdassa asetetaan siten palveluntarjoajalle neuvotteluvelvollisuus (a alakohta), velvollisuus ennakollisesti estää loukkaavan aineiston pääsy yleisön saataville (b alakohta) ja velvollisuus poistaa sellainen aineisto, joka kaikesta huolimatta on päässyt yleisön saataville ja estää tällaisen aineiston tulevat lataukset palveluun (c alakohta, ns. *take down and stay down* -velvoite). Velvollisuudet eivät kuitenkaan ole poikkeuksettomia, vaan riittää, että palveluntarjoaja on tehnyt parhaansa (*best efforts*).

Direktiivin 17 artiklan 5 kohdan mukaan on arvioitava suhteellisuusperiaatteen valossa, onko palveluntarjoaja toiminut parhaansa mukaan.

Direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa säädetään, että b alakohdan ennakollista estämisvelvollisuutta ei ole uusilla palveluntarjoajilla, joiden palvelut ovat olleet yleisön saatavissa unionissa alle kolmen vuoden ajan ja joiden vuosiliikevaihto on alle 10 miljoonaa euroa. Niillä ei myöskään ole c alakohdassa mainittua velvollisuutta estää tulevia latauksia palveluun.

Palveluntarjoajan ja oikeudenhaltijoiden välinen yhteistyö ei 7 kohdan mukaan saa johtaa siihen, että estetään aineiston saatavuus, joka ei loukkaa tekijänoikeutta/lähioikeutta (mukaan

lukien tilanteet, joissa tekijänoikeuden poikkeus tai rajoitus soveltuu). Artiklan 7 kohdan toisessa alakohdassa säädetään lisäksi nimenomaisesti, että käyttäjien on voitava vedota niihin poikkeuksiin ja rajoituksiin, jotka koskevat (a) lainauksia, arvostelua, selostusta sekä (b) käyttöä karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa. Artiklan 9 kohdan toisessa alakohdassa todetaan lisäksi, että direktiivi ei saa millään tavoin vaikuttaa oikeutettuun käyttöön, kuten unionin oikeudessa säädettyjen poikkeusten tai rajoitusten nojalla tapahtuvaan käyttöön, eikä se saa johtaa yksittäisten käyttäjien tunnistamiseen eikä henkilötietojen käsittelyyn paitsi, jos se tapahtuu direktiivin 2002/58/EY ja asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti. Artiklan 9 kohdan kolmannessa alakohdassa todetaan lisäksi, että palveluntarjoajien on ehdoissaan ilmoitettava käyttäjille, että nämä voivat käyttää teoksia ja muuta suojattua aineistoa poikkeusten tai rajoitusten nojalla.

Direktiivin 17 artiklan 8 kohdan mukaan artiklan soveltaminen ei saa johtaa yleiseen seurantavelvoitteeseen.

Artiklan 9 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään riidanratkaisusta. Palveluntarjoajien on otettava käyttöön vaikuttava ja nopea valitus- ja oikeussuojamekanismi, jonka on oltava käyttäjien saatavilla, kun kyse on riidoista, jotka koskevat kyseisen käyttäjän palveluun lataaman aineiston saannin estämistä tai niiden poistamista. Kun oikeudenhaltijat pyytävät tiettyjen teostensa tai muun suojatun aineistonsa saannin estämistä tai niiden poistamista, niiden on perusteltava pyyntönsä asianmukaisesti. Tässä palveluntarjoajan järjestämässä menettelyssä asiat on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä, ja palveluun ladatun sisällön saannin estämistä tai sen poistamista koskevien päätösten on oltava ihmisen tekemän arvioinnin kohteena. Riitojen ratkaisemiseksi on myös oltava saatavilla tuomioistuinten ulkopuolisia oikeussuojamekanismeja (ns. vaihtoehtoinen riidanratkaisumenettely, ADR). Palveluntarjoajan järjestämän valitus- ja oikeussuojamekanismin ja ADR-menettelyjen lisäksi käyttäjien on voitava kääntyä tuomioistuimen tai muun oikeusviranomaisen puoleen. Näiden riidanratkaisumekanismien avulla riidat on voitava ratkaista puolueettomasti.

Artiklan 10 kohdassa EU-komissio velvoitetaan järjestämään sidosryhmien vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on keskustella parhaista käytännöistä verkkosisällönjakopalvelujen tarjoajien ja oikeudenhaltijoiden välistä yhteistyötä varten. Artiklan 10 kohdassa todetaan nimenomaisesti, että ”näistä käytännöistä keskusteltaessa on erityisesti otettava huomioon muun muassa tarve tasapainottaa perusoikeudet sekä poikkeusten ja rajoitusten käyttö.”

Kansallisen täytäntöönpanon lähtökohdat

Suomella on SEUT 4 artiklan 3 kohdan vilpittömän yhteistyön periaatteen valossa velvollisuus panna DSM-direktiivi täytäntöön siten, että direktiivin tavoitteet toteutuvat. Suotavaa olisi, että kansalliset lainsäätäjät päätyisivät mahdollisimman samansisältöisiin ratkaisuihin. Kuten HE:ssä on todettu, näyttää suurin osa jäsenvaltioista suunnittelevan DSM-direktiivin 17 artiklan toimeenpanemista ”sanamuodoin, jotka ovat hyvin lähellä artiklan sanamuotoa”.[2]

Euroopan unionin tuomioistuin (jäljempänä ”EUT”) on ratkaisussaan 22.4.2022 asiassa C-401/19 Puolan tasavalta vastaan Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto käsitellyt Puolan kanteesta kysymyksen siitä, tulisiko DSM-direktiivin 17 artiklan kumota kokonaisuudessaan. Puola katsoi, että DSM-direktiivin 17 artikla ja erityisesti sen ennakollista estämistä koskeva b alakohta loukkaa perusoikeuskirjan 11 artiklassa taattua oikeutta sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen. EUT hylkäsi tarkan perusoikeusanalyysin jälkeen Puolan kanteen. EUT totesi, että erityinen vastuujärjestelmä muodostaa perusoikeuskirjan 11 artiklassa taatun näiden jakopalvelujen käyttäjien sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käytön rajoituksen (k. 58). EUT päätyi kuitenkin siihen, että rajoitus on perusteltu perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan valossa. EUT katsoi siten, että aineiston ennakollinen estäminen on mahdollista, vaikka kyseessä onkin sanavapauden ja tiedonvälityksen vapautta koskeva rajoitus.

Hallituksen esityksen 6 a luvun pääkohdat

Ehdotetussa 6 a luvussa on yhteensä 13 pykäläehdotusta, jotka koskevat palveluntarjoajan vastuuta ja velvollisuuksia (55 a § – 55 g §), riidanratkaisua (55 h § – 55 i §, 55 k §) ja oikeudenhaltijan vastuuta perusteettomista kieltovaatimuksista (55 j §). Lisäksi luvussa säädettäisiin säännösten pakottavuudesta (55 l §) ja soveltuvuudesta lähioikeuksiin (55 m §).

Voidaan todeta, että monen muun jäsenvaltion mukaisesti myös Suomessa on pyritty noudattamaan direktiivin sanamuotoa. Keskityn tässä asian varsinaiseen perustuslailliseen ongelmaan – vastaavalla tavalla kuin EUT yllä mainitussa Puola-asiassa – tekijänoikeuden ja sananvapauden väliseen punnintaan.[3] Kyse on tarkemmin ottaen siitä, ollaanko ennakollisen estämisen edellytyksistä säätämässä ylläpitäen eri perusoikeuksien välinen oikeudenmukainen tasapaino, kuten EUT edellyttää Puola-asian kohdassa 99.

[2] HE, s. 71.

[3] Muiden perusoikeuksien osalta (erit. elinkeinonvapaus, oikeusturva ja julkisen vallan käyttö) viittaan HE:ssä lausuttuun.

Esityksen 55 c §:n 1 momentin 2 kohta mahdollistaa ennakollisen estämisen. Siinä säädetään, että palveluntarjoaja vapautuu vastuusta, jos se osoittaa, että se on (muiden vaatimusten lisäksi) ”toiminut parhaansa mukaan huolellista ammatinharjoittamista koskevien toimialan korkeatasoisten vaatimusten mukaisesti varmistaakseen, että teokset, joista tekijä on antanut palveluntarjoajille merkitykselliset ja tarvittavat tiedot, eivät ole yleisön saatavissa”. Tässä toisin sanoen noudatetaan hyvin tarkasti direktiivin 17 artiklan 4 kohdan b alakohdan sanamuotoa. Lisäksi 55 c §:n 1 momentin 3 kohdassa vastuuvapaus edellyttää lisäksi, että palveluntarjoaja on ”toiminut tekijältä riittävän perustellun ilmoituksen saatuaan viipymättä ilmoituksen kohteena olevan teoksen saannin estämiseksi tai sen poistamiseksi verkkosivustoiltaan sekä toiminut parhaansa mukaan 2 kohdan mukaisesti estääkseen teoksen tulevat tallentamiset palveluun.” Tämän kohdan osalta loppuosa – ”toiminut […] estääkseen […] tulevat tallentamiset” – on viittaus ennakolliseen estämiseen jo poistetun aineiston osalta.

Esityksen 55 e §:ssä, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 17 artiklan 7 kohta, säädetään laillisen aineiston estämisen kiellosta seuraavasti:

> Palveluntarjoajan ja tekijän välinen 55 c §:n 1 momentissa tarkoitettu toiminta ei saa johtaa siihen, että sillä estetään palvelun käyttäjän palveluun tallentamien sellaisten suojattujen teosten saatavuus, joiden käyttö ei loukkaa tekijänoikeutta. Näihin kuuluvat suojatut teokset, joita käytetään jonkin tämän lain tekijänoikeutta rajoittavan säännöksen perusteella. Palvelun käyttäjä saa siten tallentaa käyttäjälähtöiseen sisältöön sisältyvän teoksen tai teoksen osan välitettäväksi palvelussa yleisölle myös silloin, kun teosta siteerataan 22 §:n nojalla tai teosta käytetään parodian yhteydessä 23 a §:n nojalla.
>
> Palveluntarjoajan on ehdoissaan ilmoitettava palvelun käyttäjälle, että käyttäjä voi käyttää teoksia tässä laissa säädettyjen tekijänoikeuksien rajoitussäännösten nojalla.

Tätä tarkennetaan 55 f §:ssä seuraavasti:

> Palveluntarjoajalla on oltava käytännöt, joilla varmistetaan, että sen 55 c §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet eivät estä teosten laillista välittämistä yleisölle.
>
> Automaattisia estämiskeinoja saadaan käyttää vain silloin, kun on suurella todennäköisyydellä oletettavissa, että kysymys on tekijän oikeuksia loukkaavasta suojatun teoksen välittämisestä yleisölle.

Hieman yksinkertaistaen voidaan siis todeta, että palveluntarjoajan on tehtävä parhaansa estääkseen ennakollisesti tekijänoikeutta loukkaava aineisto (55 c § 1 mom. 2 k.). Aineistoa, joka ei loukkaa tekijänoikeutta, ei kuitenkaan saa estää (55 e § 1 mom.). Kun käytetään automaattisia estämiskeinoja, ennakollinen estäminen on sallittua vain silloin kun suurella todennäköisyydellä on oletettavissa, että aineisto loukkaa tekijänoikeutta (55 f § 2 mom.).

TekijäL 6 a luvun analyysi

Kysymys on nyt tarkkaan ottaen siitä, millä edellytyksin ennakollinen estäminen on sallittua. Ennakollisen estämisen sallittavuus on sinänsä EUT:n Puola-asian ratkaisun valossa selvää. EU-oikeuden etusijaperiaatteen johdosta kansallinen lainsäätäjä ei voi kyseenalaistaa tätä lähtökohtaa.

Kuten yllä jo todettiin, 55 f §:n mukaan automaattisia estämiskeinoja saadaan käyttää vain silloin, kun on *suurella todennäköisyydellä oletettavissa*, että kysymys on tekijän oikeuksia loukkaavasta suojatun teoksen välittämisestä yleisölle. Kyse onkin siitä, onko tämä sanamuoto riittävän tarkkarajainen vai tulisiko sanamuodon olla tarkempi. Nähdäkseni säännös on riittävän tarkkarajainen ja tarkempi sanamuoto olisi monella tapaa ongelmallinen.

Ensinnäkin voidaan todeta kuten HE:ssä (s. 134), että säännösten tulee tarjota palveluntarjoajille riittävästi vapautta valita toimenpiteet, joilla ne toteuttavat säännösten asettamat velvoitteet, jotta elinkeinovapauden keskeiseen sisältöön ei puututtaisi.

Säännösten sanamuotoja pohdittaessa tulee lisäksi ottaa huomioon direktiivin 3. johdantokappaleen toteamus siitä, että ”asiaa koskevan lainsäädännön on oltava tulevaisuuden kannalta kestävää, jotta tekniikan kehitystä ei rajoiteta”. Tämä tarkoittaa, että liian tarkkarajainen lainsäädäntö voi nopeasti vanhentua tekniikan kehittyessä ja johtaa ongelmiin tulevaisuudessa.

Lisäksi direktiivin 2. johdantokappaleessa todetaan, että direktiivin tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa, vahvistaa korkeatasoinen suoja oikeudenhaltijoille, helpottaa oikeuksien hankkimista ja luoda kehys teosten ja muun suojatun aineiston hyödyntämiselle. Käytännössä tällä tarkoitetaan, että tekijänoikeuksien suojan tulee olla riittävän vahvaa, jotta palveluntarjoajilla olisi riittävä kannustin pyrkiä hankkimaan käyttöoikeuden eli lisenssin oikeudenhaltijoilta.

Ehdotettu 6 a luku turvaa käyttäjien asemaa jälkikäteisen oikeussuojajärjestelmän muodossa. Esityksen 55 h §:ssä säädetään palveluntarjoajan velvollisuudesta tarjota valitus- ja oikeussuojamekanismia eli käytännössä tehokasta menettelyä, jossa palveluntarjoaja käsittelee käyttäjien reklamaatioita. Lisäksi 55 i §:ssä säädetään nopeasta vaihtoehtoisesta riidanratkaisumenettelystä, joka on käyttäjälle maksuton ja jossa asiat ratkaistaan riippumattomien ja puolueettomien asiantuntijoiden toimesta. Tekijällä, käyttäjällä ja palveluntarjoajalla on lisäksi 55 k §:n mukaisesti oikeus viedä asiansa oikeuteen. Lopuksi on myös huomattava, että käyttäjällä ja palveluntarjoajalla on 55 j §:n nojalla oikeus saada tekijältä kohtuullinen hyvitys perusteettomasta estosta tai poistosta ilman tekijänoikeuslakiin perustuvaa syytä.

Mikään malli ei ole täydellinen, joten on todennäköisesti hyväksyttävä jonkinlainen virhemarginaali suuntaan tai toiseen. En usko, että on olemassa sellaista mallia, jossa täydellisesti pystytään estämään ennakollisesti ilman, että laillinen aineisto ei milloinkaan joutuisi ennakollisesti estetyksi. EUT:n hyväksyttyä ennakollisen estämisen, ei myöskään voida ajatella sellaista mallia, jossa ei juuri mitään voitaisi estää etukäteen, koska se tekisi ennakollisesta estämisestä käytännössä tehottoman. Kansallisen lainsäätäjän on löydettävä keskitie näiden ääripäiden väliltä.

Automaattinen ennakollinen estäminen on tietokoneohjelman suorittamaa massapäätöksentekoa, jonka täytyy toimia riittävän hyvin suuren massan osalta. Ei voida luoda järjestelmää, jossa järjestelmä toimii huonosti 99 % tapauksista ja hyvin ainoastaan 1 %:ssä vaan tulisikin luoda järjestelmä, joka toimii riittävän hyvin niin 99 %:n osalta ja kuin 1 %:n osalta. Helpoimmat tapaukset, eli sellaiset, joissa esimerkiksi kokonaista elokuvaa, musiikkiteosta tai valokuvaa ollaan lataamassa palveluun ilman, että aineistoon on yhdistetty mitään käyttäjän omaa aineistoa, tulee voida estää ennakollisesti. Kuten HE:ssä (s. 137) todetaan, ”[s]ananvapaudella ei voi perustella teosten esimerkiksi musiikkikappaleen, musiikkivideon tai tv-sarjan jakson tai elokuvan käyttämistä sellaisenaan videolla ja videon lataamista palvelun yleisön saataville”. Ongelmana on kuitenkin, että tekijänoikeusloukkaus ei edellytä, että koko teosta on ladattu palveluun vaan myös sen osan yleisön saataviin saattaminen on lähtökohtaisesti loukkaavaa toimintaa. Ainoastaan rajoitussäännöksen soveltuessa (kuten esim. sallittu sitaatti) teoksen teossuojaa nauttivan osan käyttö on sallittua ilman oikeudenhaltijan lupaa. Lisäksi liian tiukasti muotoiltu ennakollisen estämisen kynnys voisi olla liian helposti kierrettävissä.[4]

Näiden perusteiden valossa katson, että HE:ssä esitetty ennakollisen estämisen kynnys – ”*suurella todennäköisyydellä oletettavissa*, että kysymys on tekijän oikeuksia loukkaavasta suojatun teoksen välittämisestä yleisölle” – on riittävän tarkkarajainen täyttääkseen perustuslain vaatimukset.

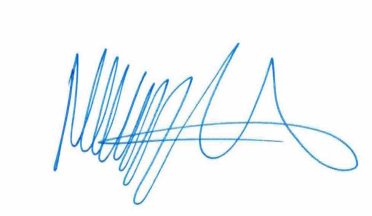
Muiden perusoikeuksien osalta yhdyn HE:ssä esitettyyn analyysiin.

Johtopäätökset

Johtopäätökseni on, että kannatan hallituksen esityksessä esitettyjä ratkaisuja sellaisenaan.

[4] Jos esimerkiksi edellytettäisiin loukkaavaksi väitetyltä aineistolta ja suojatulta teokselta täyttä vastaavuutta, olisi ennakollinen esto helposti kierrettävissä lisäämällä jokin pieni sinänsä irrelevantti yksityiskohta ladattavaan aineistoon.

Vaasassa, 6.9.2022

Marcus Norrgård
Oikeustieteen professori
Helsingin yliopisto